

Život s celiakií

Nepříjemné nevyléčitelné onemocnění, které ovlivní celý váš život. Přesto se dá zvládnout tak, že když si zvyknete dodržovat určitá pravidla, nebudete žít o nic méně kvalitněji než ostatní lidé. Důležité je ale včas ho rozpoznat.

MIRKA KONÍČKOVÁ

CO JE CELIAKIE

Celiakie (celiakální sprue či glutenová enteropatie) je autoimunitní choroba. Je to vlastně intolerance glutenu neboli lepku (nikoli alergie). V praxi to znamená, že trávicí soustava člověka s tímto onemocněním není schopna strávit potraviny obsahující lepek. Postihuje jak děti, tak dospělé.

JAK VZNIKÁ

Celiakie se u člověka rozvine v případech, že zároveň působí následující dva faktory:

- * genetické předpoklady
- * konzumování stravy obsahující lepek.

Genetická zátěž ovšem nutně neznamená, že se celiakie v rodině již vyskytuje. Rozvoj choroby může urychlit třetí faktor – nadměrná zátěž organismu (psychický či fyzický stres, trauma, infekce aj.). Důsledkem je tvorba protilátek jak proti lepku samotnému, tak i autoproti látkám proti vlastním bílkovinám organismu. Neúměrné přetížení imunitního systému má za následek, že se objevují další autoimunitní choroby postihující různé orgány (trávicí trakt – ústa, žaludek, tenké střevo, játra, dále endokrinní žlázy, ledviny, vzácně dokonce i nervovou soustavu aj.). Pokud není celiakie u člověka diagnostikována a lepek zůstává součástí potravy, imunitní systém do jisté míry selhává

a mohou vznikat různé závažné komplikace včetně zvýšeného rizika vzniku nádorů.

JAKÉ JSOU JEJÍ PŘÍZNAKY

Celiakie se může projevit v jakémkoli věku. Příznaky tedy nemusejí být závislé na prvním podání stravy s lepkem, mohou si počkat mnoho let až do dospělosti. A nejde rozhodně o ojedinělé případy. Nicméně i u dospělých mohou být projevy celiakie méně nápadné a často atypické.

Naproti tomu učebnicová – plně rozvinutá celiakie se nejčastěji objeví u nejmenších dětí brzy poté, co jim začnou být jako příkrm podávány potraviny obsahující lepek: kojenecké cereální kaše, krupicová kaše, piškoty, polévky zahuštěné moukou, pečivo, chléb apod. Odhaduje se, že se klasická celiakie s plně manifestovanými příznaky bude týkat asi jen jedné desetiny případů. Mezi typické symptomy, objevující se zejména u malých dětí, patří například opakované nebo dlouhodobé průjemy, únava, nechutenství, bolesti kloubů, křečovitě bolesti břicha, slabost, chudokrevnost, křeče

svalů. Dítě neprospívá, nebo dokonce hubne, střídají se u něj stavy apatie a podrážděnosti, má ochablé svalstvo a větší bříško. Obvykle je dítě s celiakií častěji nemocné, často chybí v kolektivu. U dětí trpících celiakií se může objevit i porucha koncentrace,

problémy se zuby nebo již zmíněné růstové a vývojové potíže – ubývají na váze a málo rostou. U starších dětí a u dospělých často nemoc propukne v souvislosti s nějakou velkou zátěží (nemoc, těhotenství). Kromě typických příznaků

Celiakie může být zjištěna kdykoli

LEPEK

Gluten (lepek) je ve vodě nerozpustný bílkovinný komplex obsažený v obilných zrnech žita, pšenice a ječmene, způsobující lepivost těsta. Podobné složení mají i tzv. aveniny obsažené v ovsu.